

Lukasz Murowaniecki*

METODY MIĘDZYNARODOWYCH TRANSFERÓW PIENIĘŻNYCH

Wstęp

Jako międzynarodowy transfer środków pieniężnych, nazywany w dalszej części artykułu w skrócie „transferem międzynarodowym” lub „transferem transgranicznym”, rozumiany jest proces przekazywania środków pieniężnych pomiędzy różnymi krajowymi systemami płatności w celu rozliczenia transakcji pomiędzy podmiotami.

Problem transferów międzynarodowych nasila się wraz z procesem globalizacji gospodarki. Jednym z warunków dalszego rozwoju gospodarki, w tym rozwoju e-commerce, jest możliwość taniego, szybkiego i pewnego dokonywania transferów środków pieniężnych. Dotyczy to relacji pomiędzy wszystkimi grupami podmiotów, w tym relacji B2B, B2C i P2P (*person – to – person*). Zgodnie z badaniami Boston Consulting Group, wolumen transferów transgranicznych ma wzrastać o ponad 10% w skali roku [2].

Różnorodność dostępnych metod transferu pieniędzy powoduje, że warto jest porównać ich podstawowe cechy, jak i możliwości zastosowania dla różnych rodzajów transakcji. Z kolei porównanie takie prowadzi do pytań o to, które z metod warto rozwijać oraz o kierunki ich rozwoju. Są to pytania, na które odpowiedzi powinny szukać instytucje odpowiadające za rozwój gospodarki elektronicznej w poszczególnych krajach i w skali całego świata.

Współcześnie pojawiają się inicjatywy rozwijania metod transferu. Zarówno w Polsce, w Unii Europejskiej, jak i globalnie wdrażane są systemy, które w najbliższych latach będą zmieniały obraz transferów transgranicznych i przybliżą nas do odnalezienia idealnej metody przekazywania pieniędzy.

Pożądane cechy metod transferu pieniędzy

Kryteria brane pod uwagę podczas oceny przydatności wskazanej metody różnią się w zależności od rodzaju transakcji oraz jej uczestników. Różne są też akceptowalne wartości parametrów charakteryzujących transfer. Trudno jest

---

* Mgr, doktorant, Zakład Informatyki Ekonomicznej, Uniwersytet Łódzki.

więc wskazać metodę idealną. Możliwe jest natomiast określenie cech krytycznych, decydujących o przydatności danej metody.

Idealna metoda transferu pieniędzy powinna być tania, szybka oraz pewna.

Miernikiem efektywności kosztowej metody jest stosunek kosztu wykonania transakcji do kwoty transakcji. Zasadniczo przy nowoczesnych metodach płatności koszt transferu pieniędzy nie powinien być uzależniony od kwoty transakcji. Powoduje to, że tanimi najtrudniej jest nazwać metody przekazywania kwot niewielkich.

W skład kosztów transferu wchodzi koszty utrzymania gotowości do wykonania transferu (obsługa konta rozliczeniowego u pośrednika odpowiedzialnego za transfer, utrzymanie zasobów umożliwiających obsługę transakcji), opłaty pobierane przez pośrednika, koszty związane z dokumentacją wykonanej transakcji. Analizowane powinny być koszty wszystkich uczestników transferu. Najistotniejszym czynnikiem różnicującym poszczególne metody transferu są opłaty pobierane przez pośrednika. Co więcej, opłaty są związane najczęściej z pojedynczą płatnością i dlatego wydają się być dobrym miernikiem efektywności metody. Za tanie uznałbym metody, w których opłata za wykonanie transferu nie jest większa niż 0,1% kwoty transakcji.

Szybkość metody wynika z czasu koniecznego do rozliczenia transakcji. Czas realizacji jest uzależniony od sposobu zainicjowania transakcji, przyjętej metody jej rozliczania, liczby pośredników. Metody w pełni elektroniczne, bazujące na standardach zapisu i przetwarzania danych (realizujące postulaty STP – Straight Through Processing) mają zdecydowaną przewagę. Idealem jest rozliczanie transakcji w czasie rzeczywistym, czyli bez opóźnień wpisanych w definicję przyjętej metody transferu pieniędzy. Za szybką uznałbym metodę zapewniającą rozliczenie w czasie nie dłuższym niż 1 dzień.

Pewność oznacza realizowanie transakcji poprzez sprawdzone usługi oferowane przez instytucje finansowe, działające na podstawie jasnych zasad, zabezpieczające proces przetwarzania danych. Jako miara jakościowa, pewność metody jest najtrudniejsza do określenia i porównywania.

Powyższe trzy własności są w stosunku do siebie konkurencyjne. Oznacza to, że realizacja jednej z nich w większym stopniu odbywa się kosztem pozostałych. Na przykład metody transferu, które możemy uznać za tanie i pewne, mogą okazać się czasochłonne. Z kolei za szybką i pewną usługę należy odpowiednio zapłacić.

Porównanie własności współczesnych metod transferu

Możliwość taniego, szybkiego i pewnego transferu jest współcześnie uzależniona w głównej mierze od miejsca pobytu uczestników transferu. O ile płatności realizowane w ramach krajowych systemów płatności są stosunkowo tanie i szybkie, to w przypadku transferów transgranicznych sytuacja wygląda inaczej.

W Polsce przykładem transferów krajowych jest przelew realizowany poprzez system ELIXIR. W przypadku transferów wysokokwotowych (powyżej 1 mln PLN) realizowanych bezpośrednio za pośrednictwem systemu SORBNET, rozliczenie transakcji następuje w czasie rzeczywistym, a opłata za nią nie przekracza kilkudziesięciu złotych. Metody te można nazwać tanimi, szybkimi i pewnymi.

Podobna sytuacja ma miejsce w krajach Unii Europejskiej, gdzie przeciętnie opłata za transfer pieniędzy w ramach strefy euro nie przekracza 0,15 euro i nie trwa dłużej niż 1-3 dni [1].

Inaczej sytuacja wygląda w odniesieniu do transferów międzynarodowych. Koszty są wyraźnie wyższe i sięgają od 3,5 do 26 euro dla małych kwot aż do 400 euro dla kwot wysokich. Co więcej, przekazy transgraniczne trwają przeciętnie do 4,8 dni roboczych [1].

Zestawienie własności kilku metod transferu zostało przedstawione w tab. 1.

Rzeczywiste kwoty opłat dla poszczególnych metod mogą się różnić od podanych w tabeli. Może to wynikać z kilku czynników. W przypadku usług oferowanych przez banki (ELIXIR, SORBNET, SWIFT) cenniki usług różnią się w poszczególnych bankach. Dodatkowo w usługach korzystających z pośrednictwa banków trzecich (SWIFT) pojawiają się dodatkowe koszty pośredników. Podane koszty uwzględniają tylko opłaty za wykonanie transakcji płatne przez zleceniodawcę, a nie uwzględniają dodatkowych kosztów ponoszonych w celu możliwości korzystania z usług, takich jak: opłata za prowadzenia rachunków, infrastruktura niezbędna do złożenia zamówienia itp.; nie są również uwzględniane ewentualne koszty po stronie odbiorcy. Aby umożliwić bezpośrednie porównanie metod, przedstawione zostały poniżej opłaty z tytułu realizacji przekazów w przykładowych stałych kwotach: w niskiej wysokości 400,00 PLN, średniej 10 tys. PLN oraz wysokiej 1 mln PLN. Brak opłaty dla danej kwoty oznacza, że metoda nie umożliwia takiego transferu. W przypadku opłat pobieranych w walucie obcej przyjęty został (dla potrzeb porównania) kurs wymiany 1 USD = 4 PLN.

Tabela 1

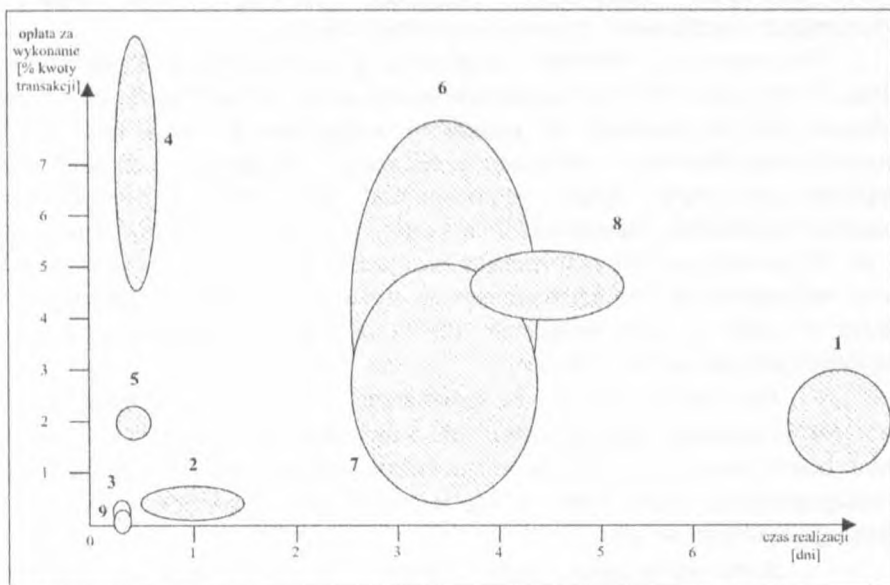
Zestawienie własności metod transferu pieniędzy

Metoda	Kwota opłaty	Czas realizacji	Ograniczenia
Międzynarodowy przekaz pocztowy – usługa Poczty Polskiej	9 PLN (przekaz 400 PLN) 110 PLN (przekaz 10 tys. PLN)	Średnio od 8 do 10 dni	Możliwość przekazania środków do 18 krajów. Obrót papierowy
Przekaz krajowy przez system ELIXIR	2 PLN (przekaz 400 PLN) 2 PLN (przekaz 10 tys. PLN)	Kilka godzin	Przekazy krajowe
Przekaz krajowy przez system SORBNET	30 PLN (przekaz 1 mln PLN)	Czas rzeczywisty	Przekazy krajowe. Dostępne dla kwot powyżej 1 mln PLN
Przekaz przez Western Union	50 PLN (przekaz 400 PLN) 410 PLN (przekaz 10 tys PLN)	Kilkanaście minut	W celu wysłania i odebrania pieniędzy wymagana jest wizyta w oddziale Western Union
Usługa MoneyGram Banku PEKAO SA	2 USD (przekaz 100 USD) 50 USD (przekaz 2500 USD)	Kilkanaście minut	Przekazy maksymalnie do kwoty 10 tys. USD
Usługi EUROTRANSFER i US-TRANSFER w Banku PKO BP	45 PLN (przekaz 400 PLN) 45 PLN (przekaz 10 tys. PLN) podane kwoty są kwotami minimalnymi; wysokość opłat jest uzależniona od państwa odbiorcy	Kilka dni	Dostępne dla małych kwot pieniędzy. Zasięg ograniczony do określonej listy państw
Przekaz przez SWIFT	20 PLN (przekaz 400 PLN) 40 PLN (przekaz 10 tys. PLN) podane kwoty są kwotami minimalnymi; wysokość opłat jest uzależniona od banku nadawcy, od banku odbiorcy oraz relacji pomiędzy bankami	Kilka dni	Przekaz przez sieć banków korespondentów. W zależności od kombinacji banków pośredniczących możliwy jest znaczący wzrost kosztów transferu i jego wydłużenie
Przekaz przez serwis wirtualnych płatności: PayingFast.com	4,79 USD (przekaz 100 USD)	Od 4 do 5 dni	Służy do realizacji płatności z tytułu wirtualnych aukcji. Górna kwota przekazu 500 USD
Przekaz przez serwis wirtualnych płatności: PayPal.com	Bezpłatny (przekaz 100 USD) przelew na konto w banku ok. 1 euro	Czas rzeczywisty	Serwis niedostępny dla Polaków. Górna kwota przekazu 2000 USD

Źródło: dane uzyskane na podstawie: tabel opłat za czynności bankowe kilku banków polskich (PKO BP SA, BGŻ SA, PBK SA, mBank, Bank PEKAO SA) publikowanych na stronach internetowych w marcu 2004 roku; stron internetowych usługodawców: www.westernunion.com.pl, www.poczta-polska.pl, www.payingfast.com, www.paypal.com.

Zestawienie podstawowych własności (czasu realizacji oraz kosztu) różnych metod transferu w postaci graficznej przedstawione zostało na rys. 1.

Poszczególne pola na rysunku odzwierciedlają rozpiętość możliwych wartości kosztu i czasu realizacji.

Rys. 1. Zestawienie podstawowych własności (czasu realizacji oraz kosztu) różnych metod transferu. 1 – międzynarodowy przekaz pocztowy – usługa Poczty Polskiej, 2 – przekaz krajowy przez system ELIXIR, 3 – przekaz krajowy przez system SORBNET, 4 – przekaz przez Western Union, 5 – usługa MoneyGram Banku PEKAO SA, 6 – usługi EURO-TRANSFER i U\$-TRANSFER w Banku PKO BP, 7 – przekaz przez SWIFT, 8 – przekaz przez serwis wirtualnych płatności: PayingFast.com, 9 – przekaz przez serwis wirtualnych płatności: PayPal.com

Źródło: opracowanie własne.

Analiza rozłożenia obszarów obrazujących poszczególne metody wskazuje, że spośród metod międzynarodowych transferów akceptowalne wydaje się tylko wykorzystywanie wirtualnych serwisów płatności typu PayPal.com. Jednakże serwisy takie mają zastosowanie jedynie do transakcji typu P2P i trudno wykorzystać je do realizacji transakcji biznesowych. Dodatkowo, ze względu na restrykcyjność usługodawców, nie są one powszechnie dostępne.

Wytyczne prawa dotyczące realizacji transferów międzynarodowych

Trudności w realizacji transferów międzynarodowych zostały zauważone przez instytucje stanowiące prawo. W celu poprawy sytuacji powstawał szereg aktów prawnych stymulujących rozwój nowych metod transferu. Najistotniejszymi dla polskiego systemu płatniczego są:

1. Dyrektywa nr 97/5/EC Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 27 stycznia 1997 r. w sprawie przelewów transgranicznych. Dyrektywa miała na celu wymuszenie na państwach członkowskich oraz na bankach wprowadzenia ułatwień w realizacji przelewów wewnątrz Unii Europejskiej. Regulacje dotyczyły zasad wykonywania przelewów transgranicznych pomiędzy krajami należącymi do UE w kwocie równoważnej 50 tys. euro.

2. W prawie polskim realizacją zaleceń dyrektywy nr 97/5/EC jest art. 63g prawa bankowego, dotyczący realizacji przelewów transgranicznych; prawo to weszło w życie w dniu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej; regulacje określają wymagania odnośnie do:

- udzielania informacji na temat zasad wykonywania przelewów;
- czasu realizacji przelewu – do 5 dni roboczych na uznanie rachunku banku beneficjenta oraz dodatkowy 1 dzień roboczy na uznanie rachunku beneficjenta przez jego bank; czasy te mogą zostać określone inaczej w poszczególnych umowach;
- zasad wypłacania odsetek ustawowych w przypadku przekroczenia terminów umownych przez bank zlecniodawcy lub bank beneficjenta;
- zasad reklamacji i zadośćuczynienia za niewykonanie przelewu.

3. Aktem wykonawczym dla artykułu 63g prawa bankowego jest rozporządzenie MF z 21 sierpnia 2003 w sprawie przelewów transgranicznych (DzU, nr 163, poz. 1576).

4. Rozporządzenie nr 2560/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie płatności transgranicznych w euro; wprowadziło zasadę, że koszt przelewu w ramach UE musi być taki sam, jak koszt przelewu wykonywanego w ramach kraju. Banki polskie zostały objęte tym rozporządzeniem od 1 maja 2004.

5. Rezolucja Europejskiej Rady ds. Płatności (EPC – European Payment Council) z czerwca 2003 r. nakazująca bankom działającym na terenie Unii Europejskiej spełnienie wymogu „zdolności odbioru” (*receiver capability*) płatności z paneuropejskiej izby rozliczeniowej STEP2. Państwa akcesyjne, w tym Polska, muszą spełnić ten wymóg do końca 2004 r. [3].

Działania w kierunku usprawnienia transferów transgranicznych

Naciski ze strony organów ustawodawczych oraz, przede wszystkim, coraz częściej zauważana potrzeba usprawnień w dziedzinie rozliczeń międzynarodowych spowodowały, że pojawiły się liczne propozycje nowych metod i narzędzi dla realizacji międzynarodowych transferów. Kilka z nich, szczególnie istotnych, zostanie wymienionych poniżej:

1. Koncepcja SEPA (Single Euro Payment Area) jednolitej infrastruktury do realizacji rozliczeń w walucie euro. Obszar ma objąć kraje Unii Europejskiej i pozwolić na zmniejszenie kosztów (do poziomu kosztów rozliczeń krajowych) oraz przyspieszyć (do 1 dnia) rozliczenia transakcji w euro. Budowa SEPA pozwala na zrealizowanie Rozporządzenia 2560/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady Europy. Pierwsze elementy systemu zostały wdrożone w krajach Unii Europejskiej. W celu przyłączenia Polski do SEPA podjęte zostały prace nad systemami SORBNET-EURO oraz EuroELIXIR. Realizacja koncepcji pozwoli rozliczać szeroki zakres transakcji prywatnych oraz biznesowych w ramach Unii Europejskiej.

2. Wdrożenie usług transferu środków pomiędzy kartami płatniczymi (P2P *person – to – person*); aktualnie oferowane są [5]:

- usługa Visa Direct oferowana przez Visa Europe od listopada 2002,
- usługa MoneySend oferowana przez MasterCard od czerwca 2003.

Usługi oferowane są przez kilka banków europejskich. W Polsce nie są aktualnie dostępne.

Usługa polega na umożliwieniu przesyłania środków pieniężnych pomiędzy kartami należącymi do tej samej organizacji płatniczej. Transakcja może być zainicjowana poprzez Internet lub telefon komórkowy. Realizowana jest z czasie rzeczywistym.

Usługa stanowi istotną alternatywę dla sektora transakcji typu P2P.

3. Migracja sieci SWIFT do nowej sieci SWIFTNet opartej na standardzie IP. Nowa sieć nie stanowi usługi dla użytkownika końcowego, ale staje się medium do przekazywania komunikatów płatniczych dla nowo projektowanych systemów płatności, na przykład dla polskiego systemu SORBNET-EURO. Stworzenie nowego medium, opartego na szeroko akceptowanych standardach, daje podstawę dla rozwoju kolejnych metod i systemów transferu pieniądza. Ponadto pozwala na rozszerzenie zakresu usług o przekazywanie dodatkowych informacji poza danymi związanymi ściśle z płatnością.

4. Projekt Globalnej Izby Rozliczeniowej – WATCH (Worldwide Automated Transaction Clearing House) [2]; koncepcja stanowi konkurencję do metody transferu opartej na sieci banków korespondentów. Koncepcja zakłada

powstanie globalnej infrastruktury pełniącej funkcje światowej izby rozliczeniowej, akceptującej różne formaty wymiany danych i przekazującej wyniki rozliczenia lokalnym izbom rozliczeniowym.

Podsumowanie

Analiza istniejących metod transferów międzynarodowych prowadzi do wniosku o konieczności szukania nowych rozwiązań. Rozwiązania takie pojawiają się i są stopniowo wdrażane. Ocena, które z nich mają szanse ewoluować do ideału, jest odrębnym tematem.

Oczywistym wydaje się również fakt, że głównym inicjatorem zmian powinny być instytucje międzynarodowe odpowiedzialne za rozwój gospodarki elektronicznej.

Równocześnie warto zauważyć, że pojawiają się inicjatywy ze strony międzynarodowych korporacji mające na celu zaoferowania transferu płatności jako zyskowej usługi. Przykłady organizacji Visa, MasterCard czy systemów wirtualnych jak PayPal.com czy Yahoo! PayDirect pokazują, że przynajmniej w sferze transakcji P2P instytucje finansowe i organizacje międzynarodowe utraciły monopol na kreowanie akceptowalnych rozwiązań. Czy podobna sytuacja powtórzy się w dziedzinie transakcji biznesowych czy międzybankowych jest pytaniem ciekawym, na które warto szukać odpowiedzi.

Literatura

- [1] Akkermans M., *A taxonomy of electronic payments*; Internet: www.clear2pay.com
- [2] Durkiewicz P., *Projekt Globalnej Izby Rozliczeniowej – WATCH*; „Acta Universitatis Lodzianis” 2002, Folia oecon., 157.
- [3] *Zasady funkcjonowania EuroELIXIR*, KIR SA, Materiały na posiedzenie Rady ds. Systemu Płatniczego, Warszawa 15.03.2004; Internet: www.kir.com.pl
- [4] Ziemecka M., *Systemy elektronicznych płatności*, „Acta Universitatis Lodzianis” 2002, Folia oecon., 157.
- [5] Żwiruk K., *Przelewy pomiędzy kartami – czyli szybki transfer gotówki*; Internet: www.kartyonline.pl - 2003

Lukasz Murowaniecki

Cross-border funds transfer methods

Summary

The paper presents some aspects of cross-border funds transfer methods from the point of required features, reality (comparison of few different transfer methods) and regulations. Additionally some new conceptions of development are presented.